

GEÇİŞ AYINLARI*

Deniz Üçlemesi: I

WILLIAM GOLDING, 1911 yılında İngiltere’de doğdu. II. Dünya Savaşı sırasında Kraliyet Deniz Kuvvetleri’nde görev aldı. 1961 yılına kadar öğretmenlik yaptı. Bu tarihten sonra kendini tamamen yazıya adadı. 1954’te yayımlanan ilk romanı *Sineklerin Tanrısı* yönetmen Peter Brook tarafından 1963 yılında beyazperdeye aktarıldı. Golding, 1983 yılında Nobel Ödülü’ne layık görüldü ve 1988’de “Sir” unvanını aldı. 1993 yılında hayata gözlerini yumduğunda ardında çeşitli alanlardaki eserlerinin yanı sıra on iki roman bıraktı.

“Deniz Üçlemesi”nin ilk cildi olan *Geçiş Ayinleri* Booker McConnell Ödülü’nü almıştır. “Deniz Üçlemesi” *Geçiş Ayinleri*’nin ardından *Yan Yana* ve *Aşağıdaki Yangın* ile devam edecektir.

***SEL YAYINCILIK / ROMAN**

***SEL YAYINCILIK**

Piyerloti Cad. 11 / 3 Çemberlitaş - İstanbul
Tel. (0212) 516 96 85

<http://www.selyayincilik.com>
E-mail: halklailiskiler@selyayincilik.com

SATIŞ - DAĞITIM:
Çatalçeşme Sokak, No: 19, Giriş Kat
Cağaloğlu - İstanbul
E-mail: siparis@selyayincilik.com
Tel. (0212) 522 96 72 Faks: (0212) 516 97 26

***SEL YAYINCILIK: 195**
ISBN 978-975-570-197-4

GEÇİŞ AYINLARI

Deniz Üçlemesi: I

William Golding

Roman

Türkçesi: Bülent Doğan

Özgün Adı:
Rites of Passage
A Sea Trilogy

© William Golding, 1980
© Faber&Faber Limited ve Anatolia Telif Hakları Ajansı
aracılığıyla Sel Yayıncılık, 2012

Genel Yayın Yönetmeni: İrfan Sancı
Yayına hazırlayan: Mısra Gök yıldız
Kapak tasarım ve teknik hazırlık: Gülay Tunç

Birinci Baskı: Ekim, 2003
İkinci Baskı: Haziran, 2017

Baskı ve Cilt: Yayıncılık Matbaası
Fatih Sanayi Sitesi, 12/197-203
Topkapı-İstanbul, 567 80 03

Sertifika No: 11931

William Golding

Geçiş Ayinleri

Deniz Üçlemesi: I

Türkçesi: Bülent Doğan

Roman

(1)

Saygıdeğer Vaftiz Babacığım,
Sizin için tutmaya başladığım günlüğe bu sözlerle başlıyorum, daha uygun bir başlangıç olamaz ki zaten!

Pekâlâ. Yer: Nihayet geminin güvertesi. Yıl: Zaten biliyorsunuz. Gün? Kuşkusuz, önemli olan şu ki bugün dünyanın öbür ucuna yapacağım yolculuğun ilk günü; bunu belirtmek için sayfanın başına biraz önce “bir” rakamını koydum. Ne de olsa şimdi yazacaklarım, *birinci günümüzde* neler olduğuyla ilgili. İngiltere'nin güneyinden Avustralya'ya doğru uzanan geçişimiz boyunca dört mevsimi de yaşayacağımız için, hangi ayda ya da haftanın hangi gününde olduğumuzun pek bir anlamı yok.

Bu sabah evden ayrılmadan önce küçük kardeşlerimi görmeye gittim, yaşlı Dobbie'yi canından bezdirmişler doğrusu! Küçük Lionel, Aborjin savaş dansı yapacağım diye ortalığı birbirine kattı. Küçük Percy sırtüstü uzanıp midesini ovuştururken, bir yandan da beni yemiş olmasının karnını ne denli ağrıttığını göstermek için acayip iniltiler çıkarıyordu! Birer tokatta ikisini de yola getirip adam gibi üzülmelerini sağladık-tan sonra, beni beklemekte olan annemin ve babamın yanına indim. Annem... Bir iki damla soğuk gözyaşı mı? Yok canım, alabildiğine içtendi, zira o anda göğsümde pek de erkekçe sayılmayacak bir sıcaklık peyda oldu. Babam bile... Sanıyorum

biz ailecek, Fielding ve Smollett gibi yazarların neşeli tarzından çok, duygusal Goldsmith ve Richardson'ın tarzını benimsemişiz. Benim için okunan duaları bir duysalar, lord hazretlerinin dahi koltukları kabarırdı; o kadar üzülyüyorlardı ki, sanki majestelerinin kolonilerinden birinin valisine idari işlerde yardım etmeye giden genç bir centilmen değil, zincire vurulmuş ve ölüme giden bir mahkûmdum. Ebeveynlerimin hislerini böyle açıkça göstermeleri ve tabii benim de karşılık vermem, kendimi çok daha iyi hissetmemi sağladı. Vaftiz oğlunuz aslında çok sıkı dostluklar kurabilecek bir adamdır. Yola çıktım, pansiyonu geçtim, değirmenin oradan saptım da ancak kendime gelebildim.

Her neyse, konuya dönelim: Artık güvertedeyim. Gençliğinde İngiltere'nin en heybetli *ahşap kalelerinden* biri olan geminin, kavisli ve katran kaplı karnına tırmandım. Basık bir kapıdan geçerek bir güvertenin karanlığına girdim ve daha ilk soluk alışımda öğürdüm. Aman Tanrım, o ne iğrenç kokuydu öyle! İçerideki yapay alacakaranlıkta telaşlı bir koşuşturmadır gidiyordu. Uşağım olduğunu söyleyen bir adam önüme düşüp beni geminin omurgasına bitişik bir tür kümese götürdü ve burasının kamaram olduğunu söyledi. Topallaya topallaya yürüten, keskin yüz hatlarına sahip, şakaklarında birer tutam ak olan yaşlıca bir adam. İki tutam ak saçının arasında cascavlak kellesi pırıl pırıl parlıyor.

"Eyvahlar olsun, nedir bu koku?" dedim.

Burnunu havaya dikti, gözlerini kısıp çevrede gezdirdi; kokuyu görmeye çalışıyor gibiydi. "Koku mu? Ne kokusu efendim?"

Elimle ağzımı burnumu örtmeye çalışırken bir daha öğüreerek, "*Koku,*" dedim. "Leş kokusu, lağım kokusu, adı her neyse artık!"

Doğrusu neşeli bir adam şu Wheeler. Bana öyle bir gülümsemiş ki tepemizdeki basık tavan yarıldı da içeri biraz ışık girdi sandım.

“Lordum, efendim!” dedi. “Çok yakında alıŖacaksınız buna.”

“AlıŖmaya hiç niyetim yok! Nerede bu geminin kaptanı?”

Wheeler’in yüzündeki gülümseme siliniverdi, girmem için kamaranın kapısını açtı.

“Kaptan Anderson’ın bu konuda yapabileceği hiçbir Ŗey yok, efendim,” dedi. “AŖađıdaki kum ve akıldan yükselen koku bu. Yeni gemilere demirden safra koyuyorlar ama bu gemi eskidir. Hani Ŗöyle orta yaŖlı filan olsaydı, safrayı çoktan çıkar mıŖlardı. Ama maalesef. Epeyce eskidir yani. Kimse aŖađı inip de onları kurcalamak istemez.”

“Tam bir yüzen tabuttayız desene!”

Wheeler durup düşündü.

“Onu bilemem efendim, ben de ilk defa biniyorum ne de olsa. Siz beŖ dakika Ŗöyle oturun, ben biraz konyak getireyim.”

Böylece, yeniden söze baŖlayıp biraz daha *alt güverte* havası solumama meydan vermeden çıkıp gitti, iŖte artık buradayım.

Daha konforlu hale getirinceye kadar yaŖayacađım bu yerin neye benzediğini anlatayım. Kamaranın içinde, geminin omurgasına yaslanmış, yalağa benzeyen bir ranza ve ranzanın altında da iki tane ekmece var. Bir uçta, indirince alıŖma masası olarak kullanabileceğim, üst kenarından kancayla duvara tutturulmuş bir kapak, diğer uçta yelken bezinden bir leğen ve onun altında bir kova. Zorunlu ihtiyaçlarımızı giderebilmemiz için gemide daha *kullanıŖlı* yerler olduğunu ummam bekleniyor herhalde! Leđenin arkasındaki duvarda ancak bir aynanın sığabileceği bir alan, ranzanın ayakucunda kitapların konabileceği iki raf var. Bu seçkin apartman dairesindeki tek hareket ettirilebilecek eŖya, yine yelken bezinden bir koltuk. Kapıda, göz hizasına gelen yerde bir gözetleme deliği var, buradan biraz ışık sızıyor içeri; kapının iki yanındaki duvarlara ise kancalar takılmış. Zemin, daha doğrusu güverte, öyle

girintili çıkıntılı ki insanın bileğini burkması işten bile değil. Herhalde bu oluklar, geminin tam tekmil silahları bulundurabilecek kadar yeni ve güçlü olduğu dönemde, topların demir tekerleri tarafından açılmış. Kamara yeni görünüyor ama tavan –başaltı mı deniyordu?– ve ranzamanın yaslandığı omurga yıpranmış, yarılmış, her yanı kocaman yamalarla dolu. Bir düşünsenize, böyle bir kümeste, bu daracık ağılda yaşamam bekleniyor. Neyse, kaptanla görüşünceye kadar metanetime koruyarak göğüs gerebilirim bunlara. Kokuya olan duyarlılığım zaten soluk alıp vermek zorunda olduğum için biraz azaldı bile, Wheeler’ın koca bir bardakta getirdiği konyağın da epeyce yardımı oldu.

Yarabbim, bu ahşap dünya ne kadar da gürültülüymüş! Demir almamızı engelleyen lodos, halatların arasından geçerken uğulduyor, ılık çalıyor, gemimizin (çünkü bu uzun yolculuğu değerlendirip denizciliği en ince ayrıntısına kadar öğrenmek niyetindeyim) sarılı yelkenlerinde gümbürdüyor. Zaman zaman artan yağmur, geminin her bir santiminde adeta trampet çalıyor. Tüm bunlar yetmezmiş gibi, bizim güvertenin baş tarafından koyunların melemesi, sığırların böğürmesi, erkeklerin bağrıış çağrıışları ve kadınların, evet, kadınların canhıraş çığlıkları geliyor! Benim bulunduğum kısım da daha sessiz sayılmaz. Kümesim ya da ağılım, güvertenin bu tarafındaki on iki kamaradan biri, öbür tarafta da aynı miktarda kamara var. Bu iki dizi kamarayı bomboş bir koridor ayırıyor, dümdüz giden bu koridordaki tek engel, heyula gibi yükselen heybetli *mizana direğimiz*. Wheeler’ın dediğine göre, koridorun kış tarafında yolculara ayrılmış yemek salonu bulunuyor ve bu salonun her iki yanında zorunlu ihtiyaçlar için ayrılmış yerler var. Koridordan karaltılar gelip geçiyor ya da ikişerli üçerli toplaşmış konuşuyor. Herhalde bunlar da (benim gibi) yolcu. Düşünüyorum da, ön saflarda çarpışmış bunun gibi

eski bir savaş gazisinin nasıl olup da bir yük, hayvan ve yolcu taşıtına dönüştürüldüğüünün tek akla uygun açıklaması, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'nın sefere hazır altı yüzden fazla savaş gemisi bulundurmasının yarattığı mali yük olsa gerek.

Az önce Wheeler gelip bir saat sonra, yani saat dörtte yemek yeneceğini haber verdi. Daha konforlu bir yer isteyeceğini mi belirtince bir an durup düşündü, sonra bunun pek kolay olmayacağını söyleyerek biraz daha beklememi öğütledi. Çıkacağımız yolculuk için bu kadar yıpranmış bir geminin kullanılmasına serzenişte bulunduğumu duyunca, kolunda peçeteyle kamaramın kapısında dikilirken denizlerin felsefesini elinden geldiğince özetledi: "Lordum, efendim, bu gemi batıncaya kadar yüzecek nasılsa; bir gün batması için inşa edilmedi mi zaten?" Bu cümlenin ardından, lostromo ve marangoz dışında herkesin limanda keyif çatdığı sefer izni bekleme dönemleri ve ibretiâlem olsun diye darağacında bırakılmış bir ceset gibi takırdayan bir demir zincir yerine *eski günlerdeki gibi* palamarla gemiyi eğlendirmenin rahatlığı üzerine öyle bir söylev verdi ki, geminin pislik içindeki safrasına kadar batırdı yüreğimi. Bakırılanmış teknelere binmeyi aklına bile getirmek istemiyordu! Anladığım kadarıyla bu gemi *hem içten hem dıştan ziftlenmiş*, bunun ötesinde bir şey kullanılmamıştı, tıpkı gemilerin en eskisi gibi. Herhalde ilk kaptanı da Nuh Peygamber'in ta kendisiydi! Wheeler'ın çıkmadan önceki son sözü, bu geminin "bir fırtınada diğer yeni ve pahalı gemilere göre çok daha güvenli" olduğuydu. *Güvenli!* "Çünkü fırtına patlayınca tıpkı eski bir çizme gibi dayanacaktır," diye ekledi. Doğrusunu isterseniz, Wheeler çıktığı sırada konyağın rahatlatıcı etkisinin büyük bir kısmı uçup gitmişti. Bu söylevin ardından iyimserliğim tuttu ve sandıklarım *ambara gömülmeden* önce yolculuk sırasında ihtiyaç duyabileceğim her şeyi çıkarmanın gerektiğini hatırladım. Gemide öyle bir karmaşa hâkim

ki, bu saçma sapan emri geri alacak bir yetkili bulmaya imkân yok. Bu yüzden ben de boyun eğdim, bazı eşyaları Wheeler'a çıkarttırdım, kitapları kendim toparladım, ardından sandıklarımı almalarına izin verdim. Durum bu kadar komik olmasaydı küplere binerdim herhalde. Gerçi sandıkları alan adamların kendi aralarında konuşma biçimleri çok hoşuma gitti, kullandıkları kelimeler tam bahriyelilere göreydi. Falconer'ın *Denizcilik Sözlüğü*'nü başucuma koydum, çünkü gemici dilini en az şu gür gür gürleyen adamlar kadar iyi konuşmaya kararlıyım.

SONRA

İki uzun masaya sıralandık, genişçe bir kış penceresinden dökülen ışıktaki tam bir curcuna eşliğinde yemeğimizi yedik. Kimsenin bir şeyden haberi yoktu. Tek bir subay bile gelmemişi yemeğe; hizmetkârlar sarsak, yemek kötü, yolcular asabi hanımlar da sinir krizinin eşiğindedi. Ama kış penceresinden bakıp da demir atmış diğer gemileri görmek gerçekten heyecan vericiydi. Hem uşağım hem de rehberim olan Wheeler, onların konvoyun geri kalanı olduğunu söylüyor. Gemideki karmaşanın yakında son bulacağına beni inandırmaya çalışıyor, dediğine göre *çalkalana çalkalana oturacakmışız* – herhalde kumun ve çakılın sarsıntıyla yerleşmesi gibi, yani bazı yolcuların halinden anladığım kadarıyla hepimiz tıpkı geminin içi gibi kokmaya başlayınca. Lord hazretleri, bu sözlerimden, biraz huzursuz olduğumu fark edeceklerdir. Aslında şarabın tadı biraz iyi olmasa çileden çıkmam işten bile değildi. Bizim Nuh, yani Kaptan Anderson, lütfedip de aramıza katılmadı. İlk fırsatta ona kendimi tanıtacağım ama şimdi hava karardı. Yarın sabah geminin her tarafını gezip görmeyi, eğer varsa işe yarar subaylarla tanışmayı umuyorum. Aramızda kadınlar

var, kimi genç, kimi orta yaşlı, kimi kocamış; birkaç olgunca centilmen, gençten bir kara subayı ve ondan da genç bir vaiz. Bu sonuncusu yemekten önce dua okutmak istedi ama kulak asan olmayınca taze gelin gibi kızarıp bozarak yemeğe başladı. Bay Prettiman'le karşılaşma şansım olmadı, ancak onun da gemide olduğunu sanıyorum.

Wheeler rüzgârın gece *döneceğini*, bu sayede demir alabileceğimizi, yelkenleri fora edip biraz açılacağımızı, deniz yükseince de uzun yolculuğumuza başlayacağımızı söylüyor. Ona iyi bir gemici olduğumdan söz ettiğimde yüzünde yine o tuhaf ışıltıyı gördüm; gülümseme diyemem, daha çok gönülsüz bir genişleme bir çırpıda yüzünü yalayıp geçti. Hemen o anda, karşıma çıkan ilk fırsatta bu adama bir görgü dersi vermeyi kararlaştırdım – fakat ben bu satırları yazarken ahşap dünyamız kabuk değiştiriyor. Fora edilen yelkenlerin patırtıları ve gümbürtüleri geliyor yukarıdan. Düdük sesleri duyuyorum. Hey Tanrım, bir insanın nefesi bu kadar ses çıkarabilir mi? İşte, *şu* ve *şu* işaret atışları olmalı! Kamaramın dışında bir yolcu takılıp düştü ve bir sürü küfür savurdu, kadınlar feryat figan, inekler böğürüyor, koyunlar meliyor. Her şey karmakarışık. Belki de inekler meliyor, koyunlar böğürüyor, kadınlar geminin her tahtasının bir bir cehennem ateşine atılması için Tanrı'ya yakarıyor. Wheeler'ın içine biraz su döktüğü leğen, *yalpalıktan* hafifçe kaydı ve şimdi biraz yamuk duruyor.

Çapamız İngiltere'nin kumundan çakılından sökülüp çıkarıldı. Doğduğum toprakları üç yıl, hatta belki dört beş yıl göremeyeceğim. İtiraf etmeliyim ki beni bekleyen ilginç ve kârlı görevin tüm çekiciliğine rağmen epeyce uzun görünüyor bu süre.

Ciddiyetten söz açılmışken, denizdeki ilk günüm üzerine yazdıklarımı en derin minnettarlık duygularımı ifade etmeden bitirebilir miyim! Merdivenin ilk basamağına ayağımı koyan siz oldunuz, ne kadar yükseğe çıkarsam çıkayım –şev-

kimin sonu olmadığı konusunda lord hazretlerini uyarmalıyım– bana ilk elini uzatan kişiyi unutamam. Lord hazretlerinin minnettar vaftiz oğlunun tek duası –ya da *niyeti*– hiçbir zaman bu yardıma layık olmadığının düşünülmemesi, bunu düşündürtecek bir iş yapmamasıdır.

EDMUND TALBOT